

POLITICA DE MEDIU ÎN ROMÂNIA ÎN CONTEXTUL INTEGRĂRII EUROPENE

Lucreția DOGARU

Abstract

The organization who takes the parameters of environment the best into consideration, especially as regards the integration concept of ecologically request in all the communitarian politics, is European Union.

The politics of environment in European Union has as principal objective a high level of environment protection, by the adoption of measures suitable for assuring the efficaciousness necessary in pollution fighting.

At national level environment protection politics constitutes an essential component of politics on short and medium term, which stands at the base of durable development of environment.

The politics of environment in our country has performed from the adoption of minimal measures of environment protection, which takes in consideration the limitation of pollution, until at the outline of these and the establishing of attributes and responsibilities for the ecological damages.

The environment politics evolution in Romania is reflected both by the objectives and priorities of these and by the big number of instruments and modalities of implementation.

Politica de mediu este concepută ca formă a politicii generale a statului,având ca sarcină stabilirea strategiilor,obiectivelor și priorităților,metodelor și mijloacelor implicate în acțiunile desfășurate pe plan național în scopul prevenirii și combaterii poluării,a conservării și dezvoltării durabile a mediului.

Reprezentând o politică specială(atât la nivel național cât și internațional),politica de mediu înseamnă în același timp și evaluarea situațiilor reale ale mediului,constatarea influențelor negative asupra mediului,stabilirea instituționalizată a măsurilor necesare organelor statale în protejarea și conservarea mediului,precum și stabilirea sistemelor de sancționare în caz de poluare și a cuantumului sancțiunilor aplicabile.

Politica de mediu este strâns legată și condiționată de politica economică,administrativ-financiară și legislativă,corelație ce se bazează pe o cointeresare națională și internațională întrucat reprezintă deopotrivă relații teoretice și relații practice concrete.

Sarcinile politice de protecție a mediului sunt diferite și complexe, principala răspundere a politicii mediului revenind guvernelor fiecărei țări precum și autorităților naționale și locale de specialitate.

Cele trei Conferințe naționale de protecție a mediului¹ au stabilit principalele sarcini politice de protecție a mediului pentru statele participante.Asfel,la puțin timp după prima Conferință a O.N.U. asupra mediului,Comisia Europeană a propus elaborarea unui program de acțiune în acest domeniu,care recunoaște necesitatea și legitimitatea unei politici comune în domeniul mediului.Cu timpul se dezvoltă progresiv un drept comunitar al mediului care în prezent cuprinde peste 200 directive și regulamente în domeniul protecției mediului.

Actul Unic European adoptat în 1986², este documentul prin care protecția mediului dobândește o bază legală în cadrul Tratatului CE, atribuind în mod explicit comunității europene competența în domeniul protecției mediului.

În anul 1997, prin Tratatul de la Amsterdam, politica de mediu devine politică orizontală a Uniunii Europene, ceea ce înseamnă că aspectele de mediu vor fi în mod necesar luate în considerare în cadrul politicilor sectoriale.

În România, protecția mediului a apărut ca un domeniu de sine-stătător al politicilor naționale în anul 1990, când a fost înființat pentru prima dată un Minister al Mediului.

Politica de mediu în țara noastră a evoluat de la adoptarea de măsuri minime de protecție a mediului, ce aveau în vedere limitarea poluării, până la conturarea cauzelor acestora, precum și a stabilirii de atribuții și responsabilități pentru daunele cauzate mediului.

În anul 1992, s-a elaborat primul document oficial ce stabilește obiectivele naționale în domeniul protecției și conservării durabile a mediului, *Strategia Națională de Protecție a mediului*, reactualizată în 1996 și în 2002 în conformitate cu dispozițiile comunitare în domeniu.

Structurată în două părți, *Strategia Națională de Mediu* procedează la o prezentare a principalelor resurse naturale și a elementelor privind starea economică și calitatea factorilor de mediu precum și o prezentare a principalelor resurse de protecție a mediului, a priorităților și obiectivelor pe termen scurt, mediu și lung.

Începând cu anul 1996, se poate constata o adecvare a strategiei naționale cu cea comunitară în ceea ce privește principiile, prioritățile și obiectivele în domeniul mediului înconjurător.

Principiile pe care se bazează politica de mediu³ în țara noastră sunt următoarele:

- principiul precauției cu privire la activitățile cu impact asupra calității mediului;
- principiul prevenirii poluării și a riscurilor ecologice;
- principiul conservării biodiversității, a mostenirii culturale și istorice;
- principiul potrivit căruia poluatorul și utilizatorul „plătește”, în sensul că sunt obligați la plăți directe atât cei ce poluează mediul cât și cei care utilizează resursele naturale ale mediului;
- principiul stimulării activităților de redresare a mediului (prin acordarea de subvenții, credite etc.).

În ceea ce privește prioritățile identificate, acestea reflectă atât nevoile naționale cât și tendințele și inițiativele existente pe plan global.⁴

Strategiile naționale de mediu din 1992 și 1996, reprezintă documentele pe baza cărora a fost structurată politica națională de mediu până în anul 1999, când s-a adoptat Programul Național de Aderare la U.E.

În perioada care urmează, strategia națională de mediu este completată de o serie de documente precum: Raportul privind starea mediului în România; Planul Național de gestionare a Deșeurilor și Substanțelor periculoase.

Odată cu anul 2000, când încep negocierile de aderare ale României la U.E., politica de mediu în țara noastră se dezvoltă conform strategiei elaborate de Comisia Europeană pentru țările candidate în cadrul Agendei 2000.

În scopul alinierii politicilor naționale de mediu la standardele și obiectivele politicii comunitare, țara noastră în calitate inițială de candidat, a trebuit să indentifice ariile prioritare de acțiune, să stabilească obiectivele cheie de realizat până la data aderării precum și să stabilească termenele de adoptare, transpunere și implementare a aquis-ului de mediu.⁵

În anul 2002 au fost deschise negocierile de aderare pentru Capitolul 22-Protecția Mediului, precum și s-a elaborat documentul intitulat „Foaia de parcurs” care menționează aspecte de mediu ce vizează dezvoltarea capacităților de implementare a legislației de mediu adoptate în scopul promovării dezvoltării durabile și transformării politicii de mediu în politica transversală.

Aspectele avute în vedere se referă la continuarea transpunerii legislației comunitare⁶, implementarea legislației de mediu deja adoptate și la întărirea structurilor administrative necesare implementării complete a aquis-ului de mediu ce reprezintă legislația orizontală și sectorială care reglementează politica de mediu a U.E.

Strategiile de dezvoltare a politicii naționale de mediu în perioada de pre-aderare au fost conturate în funcție de prioritățile aderării României la U.E. și de necesitățile naționale, coroborate cu prioritățile naționale. Inițiativele comunitare active în domeniul politicii naționale de mediu sunt reprezentate de instrumente de pre-aderare sub forma programelor de sprijin: *Programul PHARE*, ce reprezintă principalul instrument de asistență tehnică și financiară, cu rol în implementarea aquis-ului comunitar de mediu și mobilizarea investițiilor în domeniul mediului; *Programul ISPA*, concentrat pe finanțarea proiectelor de infrastructură în domeniul mediului; *Programul LIFE*⁷, ce finanțează proiecte ce vizează protecția și conservarea calității mediului și a biodiversității.

Agenda 21, reprezintă o strategie globală de acțiune a O.N.U., ce se axează pe participarea comunităților la implementarea politicilor de mediu, pe creșterea rolului educației în dezvoltarea unei conștiințe de mediu și în utilizarea responsabilă a resurselor naturale. Strategia a fost implementată după 2000 în mai multe comunități locale.

Politica de mediu în U.E.⁸ și în țările membre este susținută de un număr de actori instituționali cu rol în pregătirea, definirea și implementarea sa în cadrul politicilor globale sau naționale.

Evoluția politicii de mediu este reflectată atât de obiectivele și prioritățile acesteia cât și de numărul mare al instrumentelor de implementare, grupate în trei tipuri: instrumente legislative (reprezentate de legislația existentă în domeniul mediului); instrumente tehnice (sub forma standardelor de calitate privind mediul și al celor mai bune tehnologii disponibile); instrumente economice-financiare (reprezentate de programul LIFE și de Fondul de Coeziune) precum și de instrumentele ajutoare (ce completează instrumentele standard acționând ca stimulente în vederea adoptării de măsuri de protecție a mediului).

În vederea realizării obiectivelor de politică ecologică au fost create în țara noastră organe ale administrației publice și cu instituții noi competente în materie, proces denumit instituționalizare de mediu.

Autoritatea Centrală de Mediu (creată în 1990), a suferit numeroase modificări privind organizarea, funcționarea și atribuțiile acesteia.⁹

În ultima perioadă, se remarcă și o accentuare a tendinței de afirmare și consolidare a unor structuri administrative în direcția protejării și gestionării durabile a mediului la nivel

național¹⁰. Agenția Națională pentru Protecția Mediului (înființată prin H.G.nr.1625/2003); Garda de Mediu (înființată prin H.G. nr.1167/2001); Administrația Fondului de Mediu (înființată prin Legea nr.73/2000). De asemenea, în scopul coordonării internaționale a unor activități privind mediul s-au creat diverse organisme consultative, organisme interministeriale precum și structuri naționale de cooperare internațională pe probleme de mediu sectoriale.¹¹

NOTE:

¹ Conferința de la Stockholm din 1972; Conferința de la Rio de Janeiro din 1992 și Conferința de mediu de la Johannesbourg din 2002.

² Ratificat în anul 1987.

³ Aceste principii au fost implementate în politica de mediu din România, urmare a corelării legislației la aquis-ul comunitar, fiind stipulate în art.174 din Tratatul CE privind politica de mediu a Comunității; în acest sens, a se vedea **P.Prisecaru**, *Politici comune ale Uniunii Europene*, Ed.Economica, Bucuresti, 2004, pag.226.

⁴ Acestea sunt: menținerea și îmbunătățirea calității vieții și a potențialului existent al naturii; raportul maxim cost-beneficiu; respectarea convențiilor internaționale privind protecția mediului.

⁵ A se vedea, **P.Anghel**, *Institutiile europene și tehnici de negociere în procesul integrării*, Ed.Humanitas, 2004, pag.130 și urm.

⁶ La finele anului 2005, se adoptă Legea-cadru în materie de protecție a mediului, respectiv O.U.G.nr 195/2005 care abrogă Legea nr.137/1995 privind protecția mediului.

⁷ Acest program a fost premergător Fondului de Coeziune; a se vedea, **W.Cairns**, *Introducere în legislația Uniunii Europene*, Ed.Universal Dalsi, 2001, pag.41.

⁸ Pentru detalii, a se vedea, **D.Mazilu**, *Dreptul comunitar al mediului*, Ed.Lumina Lex, Bucuresti, 2006, pag.14-18.

⁹ Ultima modificare s-a făcut prin Hotărârea de Guvern nr. 308 din 2005

¹⁰ A se vedea, **St.Țarcă**, *Dreptul mediului*, Ed.Lumina Lex, Bucuresti, 2004, pag.344-348.

¹¹ Precum: Comitetul Național pentru Protecția Stratului de Ozon (CNPSO); Comisia Națională pentru Schimbări Climatice (CNSC)